10.11.2025

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 111/2025)

Esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin apteekkitalouden kokonaisuudistuksesta sekä julkiseen talouteen tavoiteltavasta 30 miljoonan euron pysyvästä vuosittaisesta säästöstä. Esitysluonnoksessa on pyritty laajasti ja selkeästi avaamaan apteekkitalouteen liittyvää kokonaisuutta ja säädöspohjaa sekä valmistelussa esillä olleita vaihtoehtoja. Muutokset vastaavat hallitusohjelman tavoitteita ja pyrkivät esitettyihin tavoitteisiin.

Valtiovarainministeriö on lausuntokierroksen yhteydessä pyytänyt tarkentamaan esityksen taloudellisia vaikutuksia siten, että ehdotettujen muutosten nettovaikutukset valtiontalouteen ja julkiseen talouteen kävisivät selkeästi ilmi. Sosiaali- ja terveysministeriö on pyrkinyt ottamaan toiveet huomioon.

Reseptilääkkeiden lääketaksamuutoksella ja lääkkeiden ehdolliseen korvattavuuteen liittyvillä palautusmaksujen muutoksilla arvioidaan saavutettavan julkisen talouden säästötavoite vuonna 2026 ja edelleen myös vuonna 2027, vaikka reseptilääkkeiden lääketaksaleikkauksen arvioidaankin vähentävän apteekkien tuloista saatavaa verokertymää yhteensä noin 16 milj. eurolla.

Apteekkiveron määräytyminen ehdotetaan muutettavaksi nykyisestä liikevaihtoperusteisesta mallista myyntikateperusteiseksi. Uusi malli ottaa paremmin huomioon apteekkien erilaiset olosuhteet ja lääkemyynnin tulonmuodostuksen. Lisäksi positiivista on, ettei uudessa mallissa enää esiintyisi niin sanotun negatiivisen myyntikatteen ongelmaa. Muutos verotuksen perusteessa on pyritty toteuttamaan verotuoton näkökulmasta mahdollisimman neutraalisti. Apteekkiverotuksen muutosten vaikutukset tulevat näkyviin vasta vuonna 2027.

Ehdotettujen muutosten taloudellisia vaikutuksia on arvioitu Apteekkitoiminnan uudistamisen valmisteluryhmän alaisessa laskentaryhmässä ja sosiaali- ja terveysministeriön, Fimean ja Kelan välisenä yhteistyönä. Kela simuloi taksamallien vaikutuksia lääkekorvauksiin, korvattavien lääkkeiden kustannuksiin ja lääkekorvausmenoihin. Fimean laskelmat keskittyvät muutosten taloudellisiin vaikutuksiin apteekeille. Valtiovarainministeriö ei ole tehnyt esitykseen liittyen itsenäistä vaikutusarviointia, mutta on osallistunut laskentaryhmän työhön.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
kirjaamo.vm@gov.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
registratorskontoret.fm@gov.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Kokonaisuudessaan ehdotetut muutokset johtavat simulaatioiden perusteella 24 uuden apteekin muuttumiseen laskennallisesti tappiolliseksi, kun vertailuvuosina 2023–2024 laskennallisesti tappiollisia apteekkeja oli keskimäärin 21. Uudet laskennallisesti tappiolliset apteekit sijaitsevat pääasiassa kaupunkimaisissa kunnissa.

Jos apteekkien yhteydessä toimivat osakeyhtiöt otetaan huomioon, johtavat muutokset 13 apteekin muuttumiseen laskennallisesti tappiolliseksi. Vuosina 2023–2024 tällaisia apteekkeja oli keskimäärin 16.

Lisäksi muutosten myötä laskennallisesti voitollisia mutta alle 100 000 euron laskennallista voittoa tekevien apteekkien määrä kasvaa 89 apteekkiin, kun vuosina 2023–2024 tällaisia apteekkeja oli keskimäärin 70. Näistä apteekeista muutamia voi sijaita myös taajaan asutuissa tai maaseutumaisissa kunnissa.

Progressiivisen apteekkiveron vaihtoehtona valmistelussa oli tasavero. Progressiivisen veromallin todettiin johtavan tasaveroa pienempään määrään tappiollisia apteekkeja. Lisäksi tappiolliset apteekit eivät olisi progressiivisessa veromallissa yhtä pieniä kuin tasaveromallissa. Tasaveromallissa tappiollisilla apteekeilla olisi myös enemmän sivuapteekkeja ja ehtona olevia sivuapteekkeja kuin progressiivisessa veromallissa.

Vertailun mukaan progressiivisessa veromallissa kaikki tappiolliset apteekit sijaitsisivat kaupunkimaisissa kunnissa, kun taas tasaveromallissa tappiollisia apteekkeja olisi myös taajaan asutuissa ja maaseutumaisissa kunnissa. Progressiivisessa veromallissa mahdolliset negatiiviset vaikutukset vaikuttavat siis kohdistuvan isompiin apteekkeihin ja apteekkeihin, jotka sijaitsevat alueilla, joilla on myös muita apteekkeja. Mallin voidaan katsoa tasaavan apteekkien välisiä tuloeroja ja näin toteuttavan paremmin apteekkiveron tarkoitusta.

Outi Luoma-aho

budjettineuvos